

Medborgarinitiativets titel

EgenVilja2020 – Vi uppdaterar Finlands abortlagstiftning till 2020-talet!

Datering av initiativet

23.9.2020

Initiativets form

Lagförslag

Primärt språk för initiativet

Finska

Innehållet i initiativet

Lag om avbrytande av graviditet

1 §

En graviditet kan med iakttagande av bestämmelserna i denna lag på begäran av den gravida avbrytas fram till den tolfte graviditetsveckan.

Graviditet kan på begäran av den gravida avbrytas efter den tolfte graviditetsveckan,

- 1) när graviditetens fortskridande eller förlossning skulle medföra fara för den gravidas liv eller hälsa,
- 2) med tillstånd av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, om det hos fostret genom fostervattens- eller ultraljudsundersökning, serologiska undersökningar eller någon annan motsvarande tillförlitlig undersökning konstaterats en svår sjukdom eller ett svårt kroppsfel, dock inte efter den tjugofjärde graviditetsveckan, eller
- 3) med tillstånd som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården lämnat av andra särskilda skäl, dock inte efter den tjugofjärde graviditetsveckan.

2 §

Om den gravida på grund av sitt hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak inte själv kan framställa en giltig begäran om abort, kan hennes lagliga företrädare framställa denna begäran, om vägande skäl talar för åtgärden.

3 §

Innan en graviditet avbryts i enlighet med denna lag, ska den som begär abort informeras om vad aborten innebär och om vilka verkningar den har.

Efter aborten ska kvinnan få råd om barnbegränsning på det sätt som närmare föreskrivs genom förordning.

4 §

En graviditet ska avbrytas i ett så tidigt stadium som möjligt.

Den som begär avbrytande ska omedelbart efter undersökningar ges den information och de recept som behövs för att avbryta graviditeten. Den som begär avbrytande ska vid behov hänvisas till kirurgisk abort.

5 §

Om den gravida har fått särskild behandling med anledning av en svår sjukdom ska läkaren, om möjligt innan åtgärderna för att avbryta graviditeten inleds, inhämta uppgifter om den gravidas hälsotillstånd av den läkare som har behandlat den gravida på grund av sjukdomen.

6 §

En medicinsk abort får utföras vid en sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som har tillräcklig kompetens och förutsättningar att utföra ingreppet. En medicinsk abort får utföras av en legitimerad läkare som är anställd hos staten, en kommun eller en samkommun eller av någon annan läkare som har förordnats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

En kirurgisk abort får utföras på ett sjukhus som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt för ändamålet. Kirurgisk abort får utföras av varje legitimerad läkare som är anställd vid sjukhuset.

7 §

Om fortsatt graviditet eller förlossning skulle medföra fara för den gravidas liv eller hälsa och aborten inte kan ske på det sätt som avses i 6 § utan att den gravidas liv eller hälsa, på grund av det uppkomna dröjsmålet eller av annan orsak, allvarligt äventyras, får graviditeten avbrytas av en legitimerad läkare utan att de nämnda bestämmelserna iakttas.

8 §

Ärenden som enligt denna lag hör till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska handläggas vid nämnden för abort- och steriliseringsärenden på det sätt som närmare föreskrivs genom förordning.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska handlägga ärenden enligt 1 mom. skyndsamt. Ändring i ett beslut som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har meddelat i ärendet får inte sökas genom besvär.

9 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska övervaka att läkarna i sina uppgifter enligt denna lag eftersträvar en objektiv och enhetlig praxis.

10 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Formulären för de blanketter som används i abortärenden fastställs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan det dessutom vid behov meddelas närmare bestämmelser om handläggningen av abortärenden.

11 §

Denna lag träder i kraft den xx 202 x och genom den upphävs lagen av den 24 mars 1970 om avbrytande av havandeskap (1970/239).

Motiveringar

EgenVilja2020 är ett medborgarinitiativ med målsättningen att uppdatera Finlands lag om avbrytande av havandeskap så att den blir en modern lag som motsvarar europeisk lagstiftning och respekterar den gravidas självbestämmanderätt. Medborgarinitiativet kräver att den gravidas egna vilja i fortsättningen räcker till för att få abort och att man slopar kravet på utlåtande från två läkare.

Rätten till fri och säker abort är en central del av kvinnors rättighet att bestämma över sin kropp. Finlands lag om avbrytande av havandeskap respekterar inte den gravidas självbestämmanderätt. Lagen är 50 år gammal och sträng jämfört med lagstiftningen i andra europeiska länder.

Innehållet i initiativet

Medborgarinitiativet EgenVilja 2020 föreslår att Finlands abortlagstiftning ändras så att den gravida på egen begäran kan få abort före 12:e graviditetsveckan. Kravet på särskilda orsaker som villkor för abort måste slopas.

Medborgarinitiativet föreslår att den gällande lagens krav på separata utlåtanden från två läkare slopas. Samtidigt ska lagens hänvisningar till "läkare med behörighet att avgiva utlåtande" och "ingreppsläkare" strykas. Aborten ska genomföras av den läkare som tar emot begäran, utför nödvändiga undersökningar och skriver ut de läkemedel som behövs.

En abort ska utföras i ett så tidigt skede som möjligt och är därför ett brådskande ärende. Eftersom medicinsk abort idag är den huvudsakliga metoden, är det inte nödvändigt att utföra aborten på sjukhus. Därför bör kravet att abort ska utföras på sjukhus slopas och det ska bli möjligt att avbryta graviditeten vid en kompetent hälsovårdsenhet.

Vi föreslår att lagen ändras också när det gäller språket. Lagtexten bör vara saklig och tidsenlig. I den nuvarande lagen används bland annat uttryck som "psykisk efterblivenhet" och "rubbad själsverksamhet"

Detta förslag till uppdatering av lagen innehåller inte förslag till ändringar i fråga om rätt till abort som utförs av medicinska eller fosterdiagnostiska orsaker eller förslag till ändringar av veckogränserna för abort. Vi föreslår att det i lagen tydligt anges att abort av sociala orsaker är möjlig ända till 20:e graviditetsveckan. I sådana fall beviljas tillstånd av Valvira.

Motivering

Enligt den nuvarande lagstiftningen i Finland är den gravidas egen vilja inte en tillräcklig orsak för att avbryta graviditeten. Lagen förutsätter särskilda skäl och separata utlåtanden från två läkare. För att få utlåtandena ska den gravida redogöra för vilka orsaker begäran om abort grundar sig på, till exempel ekonomiska orsaker eller sociala omständigheter.

Enligt den nuvarande lagen utfärdas det första läkarutlåtandet från primärvården och det andra från specialistsjukvården. I praktiken innebär det en hälsocentral och ett förlossningssjukhus. Idag ska abort – både kirurgisk och medicinsk – utföras vid ett sjukhus eller förlossningssjukhus med tillstånd att utföra abort. Idag utförs över 95 % av alla aborter med mediciner, vilket betyder att lagens krav om specialistsjukvård är onödigt när det gäller medicinsk abort. Kravet på utlåtande av två läkare och styrandet av alla aborter till specialistsjukvården förlänger onödigt processen och belastar både den som begär abort och hälsovårdens resurser.

Finlands abortlag är från 1970. Lagen var i tiden progressiv i och med att den också tillät abort på grund av sociala orsaker. Snart efter att lagen trätt i kraft blev det också i praktiken så att nästan alla som ansökte beviljades abort och kraven tolkades löst. Lagen ger ändå läkaren rätt att bedöma motiven till avbrytandet. Läkaren kan försöka påverka beslutet till exempel genom att kritisera det. Situationen kan vara förödmjukande för den som begär abort när läkaren bedömer och kanske också kritiserar hens livssituation och val.

Finlands nuvarande abortlagstiftning är bland de striktaste i Europa och den striktaste i Norden. Många andra europeiska länder och resten av Norden har infört fri abort utan särskilda motiveringar. Finlands system är onödigt komplicerat och ofta förödmjukande och respekterar inte den gravidas självbestämmanderätt.

Slopandet av kravet på utlåtande från två läkare skulle göra det möjligt att rikta abortansökan direkt till enheten där aborten utförs. Dessutom skulle också alla stödtjänster, som psykiskt stöd och råd om preventivmetoder vara samlade i samma enhet till skillnad från den nuvarande situationen.

Självbestämmanderätt och principen att lagstiftningen skall grunda sig på de mänskliga rättigheterna har under de senaste åren allt oftare dykt upp i den offentliga diskussionen, till exempel i samband med #metoo-rörelsen och medborgarinitiativet Samtycke2018. Nu är tiden inne för att ändra Finlands abortlag så att den motsvarar finländsk praxis och nordisk lagstiftning. Rätten till fri och trygg abort är en central del av kvinnors rätt att bestämma över sin kropp och rätt att bestämma över sin egen reproduktion.

Ansvarspersoner

Frank Johansson
Milla Pyykkönen
Otava Piha
Anita Bildjuschkin
Suvi Leppälähti